

תולדות עם ישראל בדורות האחרונים

לבתי ספר דתיים

חלק ב

יחידות ו'ט'

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	(10×4)	—	40	נקודות
פרק שני	—	(26×1)	—	26	נקודות
פרק שלישי	—	(9×2)	—	18	נקודות
פרק רביעי	—	(4×4)	—	<u>16</u>	<u>נקודות</u>
סה"כ	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: הבא בתשובותיך עובדות, ואל תסתפק בהערכות כלליות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

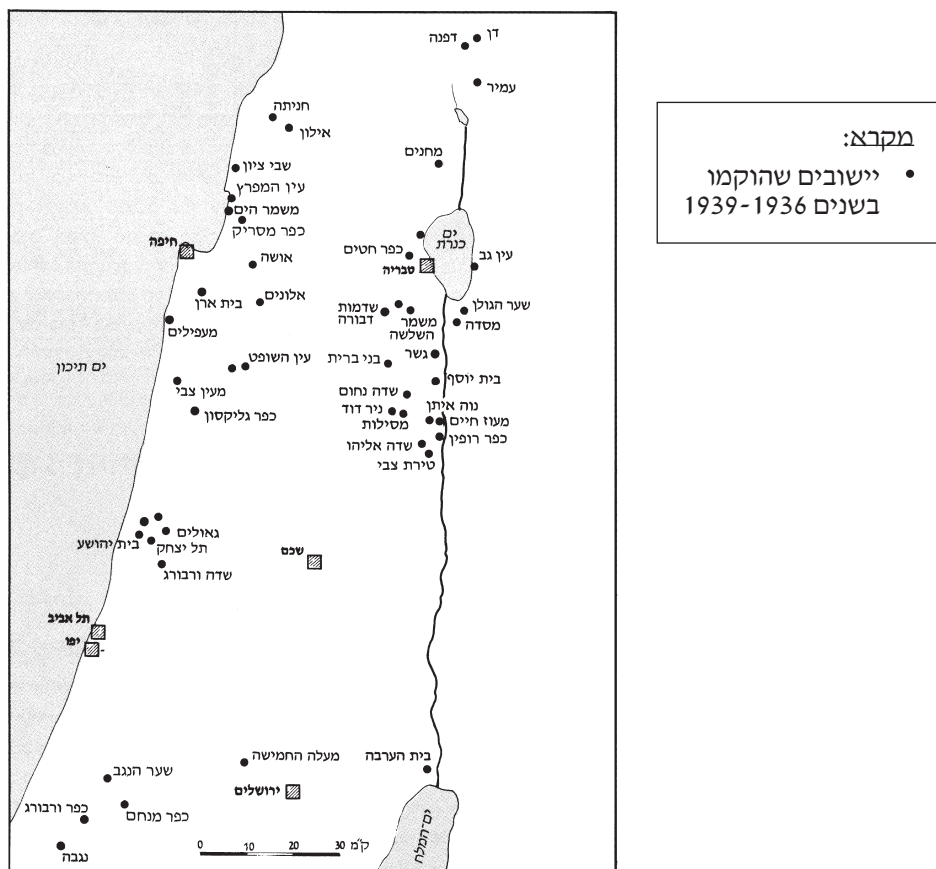
/המשך מעבר לדף/

פרק ראשון (40 נקודות)

1. הסבר את משנתו הרעיונית של הרב ישעיהו שפירא (האדמו"ר החלוץ), וציין שני שינויים בחייו המבטאים את משנתו.

הסבר מדוע גם לשלטון הבריטי היה חלק באחריות למאורעות.

3. לפניך מפה של ההתיישבות היהודית בשנים 1936-1939.

על פי מה שלמדת, ציין מטרה אחת, והדגם כיצד המיקום של שני יישובים במפה משקף מטרה זו.

הצג, על פי מה שלמדת, את שיטת ההתיישבות שהייתה באותן שנים.

4. הסבר את עמדת בריטניה בנוגע לבעיית הפליטים היהודים אחרי מלחמת העולם השנייה.
הצג את המסקנה של הוועדה האנגלו-אמריקנית בנוגע לבעיה זו.

5. ציין מה היה השינוי שחל בכוחות הלוחמים של היהודים ושל הערבים, אחרי הכרזת המדינה.
הסבר את הסיבה לשינוי בכוחות הלוחמים היהודים.

6. בחר בשתיים מהמדינות שנגדן נלחמה ישראל במלחמת ששת הימים.
ציין גורם אחד למתח ששרר בין ישראל לבין כל אחת מהמדינות שבחרת.
ציין הישג טריטוריאלי אחד שהשיגה ישראל מול כל אחת מהמדינות שבחרת.

/המשך בעמוד 4/

פרק שני (26 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 7-9.

בשאלה שבחרת ענה על שני הסעיפים א-ב.

7. מדיניות הנאצים נגד היהודים

א. במה אירועי "ליל הבדולח" מבטאים שינוי במדיניות הנאצים נגד יהודי גרמניה?

ציין מטרה אחת של הנאצים באירועים אלה.

(13 נקודות)

ב. הסבר את ההבדל בין המדיניות שנקטו הנאצים כלפי היהודים מתחילת המלחמה ועד

לפלישה לברית המועצות, לבין המדיניות שנקטו לאחר הפלישה. (13 נקודות)

8. ההתנגדות בשואה

א. "זוהי שעה של קידוש החיים ולא של קידוש השם במוות". (מיוחס לרב ניסנבוים בגטו ורשה)

הסבר דברים אלה.

הצג דוגמה אחת לפעילות של ארגון או של קבוצה בגטו שנועדה להציל חיים.

(13 נקודות)

ב. ציין מחנה השמדה אחד שהתרחש בו מרד אסירים.

כתוב מי היו האסירים שמרדו, והסבר מה הביא להחלטתם למרוד.

(13 נקודות)

9. מדיניות ועמים נוכח השואה

א. היחס של האוכלוסייה המקומית ליהודים במדינות הכבושות היה תלוי בכמה גורמים.

הצג שני גורמים ליחס זה. לכל גורם שהצגת, הבא דוגמה מאחת המדינות הכבושות.

(13 נקודות)

ב. הצג דרך אחת שבה הגיעו הידיעות על רצח היהודים לבעלות הברית (ארצות הברית ובריטניה).

הבא שני נימוקים של מדינות אלה להימנעותן מפעולות להצלת יהודים.

(13 נקודות)

(שים לב: המשך הבחינה בעמוד 5.)

פרק שלישי (18 נקודות)

ענה על שתי שאלות: על אחת מהשאלות 10-11 (9 נקודות), ועל שאלה 12 (חובה) (9 נקודות).

לפניך קטע מדברי בן-גוריון על המאמץ הצבאי היהודי במלחמת העולם השנייה (31.7.1940).

קרא את הקטע, וענה על השאלות שאחריו על פי ההוראות.

המאמץ הצבאי היהודי במלחמה זו נחלק לשני חלקים נפרדים:

- א. הקמת לגיון יהודי שיגויס במדינות הברית ובארצות הניטרליות (עם גרעין של יהודים מארץ-ישראל או בלעדיו), כדי להילחם לצד בריטניה הגדולה בכל חזית שהיא. זוהי חובתנו, כמו גם זכותנו, להילחם נגד ההיטלרזים, כאחד מעמי הברית.
- ב. הקמת צבא יהודי בארץ-ישראל להגנת הארץ והיישוב מפני פלישה מבחוץ. חשוב לזכור כי גם לבריטים יש עניין בכוח אדם צבאי יהודי בארץ-ישראל, מכיוון שהדבר יסייע להם בשמירה על עמדותיהם במזרח התיכון.

לשני יעדים אלו יש אמנם הרבה מן המשותף, אך חשוב שנזכור את ההבדלים ביניהם: בכל הנוגע להקמת הלגיון היהודי, אין צורך בקביעת תאריך מוגדר. כל זמן שנמשכת המלחמה, אפשר וצריך לעשות מאמצים כדי שתקום יחידה יהודית שתילחם לצד צבאות הברית. לעומת זאת, הקמת צבא יהודי בארץ-ישראל חייבת להיעשות לפני שתהיה פלישה לארץ-ישראל. הכישלון להקים בעוד מועד צבא יהודי בארץ-ישראל, פירושו עלול להיות חורבן גמור של היישוב. בגלל העובדה הזו אפשר גם להניח שהבריטים יאפשרו ליהודים להגן על עצמם. זאת משום שאם יושמד היישוב, אזי בעיני העולם תוטל מלוא האחריות לכך על הבריטים. (מעובד על פי יוסף הלר, במאבק למדינה – המדיניות הציונית בשנים 1936-1948,

מרכז זלמן שזר, ירושלים תשמ"ה, עמ' 293-296)

ענה על אחת מהשאלות 10 או 11.

10. על פי דברי בן-גוריון, מהי המשימה הצבאית הדחופה ביותר, ומדוע היא כה דחופה?

11. בן-גוריון הניח שבריטניה תאפשר בסופו של דבר להקים צבא יהודי בארץ-ישראל.

מה הם שני הנימוקים שהוא מביא להנחה זו, על פי הקטע?

שאלת חובה

12. על פי הקטע, מהי המטרה של הקמת לגיון יהודי שיילחם לצד בריטניה, לדעת בן-גוריון?

על פי מה שלמדת, ציין מטרה נוספת של הקמת לגיון מסוג זה.

ציין התארגנות צבאית אחת של היישוב לצד בריטניה, והסבר כיצד התארגנות זו נועדה לממש

(או מימשה) את שתי המטרות הללו.

פרק רביעי (16 נקודות)

כתוב בקצרה על ארבעה מהמושגים 13-19 (לכל מושג — 4 נקודות).

13. בולשביזם

- מתי עלו הבולשביקים לשלטון, ומי עמד בראשם?
- מה הייתה שאיפתם?

14. "הסכם המיעוטים"

- בעקבות מה נחתם "הסכם המיעוטים", ומה הייתה מטרתו?
- מדוע התקבל החוזה באי־רצון על ידי ממשלת פולין?

15. תכנית החומש של סטלין

- מה הייתה תכנית החומש, ומתי היא הוצאה לפועל?
- מנה שתיים ממטרותיה.

16. פשיזם

- מה היה הרקע לצמיחת הפשיזם באיטליה?
- הצג שני מאפיינים של משטר פשיסטי.

17. דוקטרינת טרומן

- באיזו תקופה נקבעה דוקטרינת טרומן?
- הסבר כיצד יש לבסס את "מדיניות הבלימה", על פי טרומן.

18. השוק האירופי המשותף

- מהו "השוק האירופי המשותף", ומתי נוצר?
- כתוב שתיים ממטרותיו.

19. קע"ם

- מי הוביל להקמת קע"ם, ואילו מדינות היו חברות במסגרת זו?
- הסבר מדוע התפרקה מסגרת זו.

בהצלחה!